

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเอกสาร (documentary research) ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยธรรมที่ปรากฏในหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

การดำเนินการวิจัย

การวิจัย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นพัฒนารอบการวิจัย

1.1 ศึกษาคุณลักษณะทางจริยธรรมที่ควรจะมีสำหรับสังคมไทยในปัจจุบัน โดยรวบรวมจากเอกสาร วารสาร ตำรา และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ อันได้แก่

1.1.1 พระบรมราโชวาทในรัชกาลปัจจุบัน

1.1.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมในพระพุทธศาสนา

1.1.3 นโยบาย คำขวัญ เอกสารของทางรัฐบาล

1.1.4 เอกสารของสถาบันที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ประเพณี

จริยธรรมของไทย

1.1.5 บทความ ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะของบุคคลซึ่งเป็นที่ยอมรับ

ของคนในสังคม

1.1.6 งานวิจัย และวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง

1.1.7 หลักสูตรประถมศึกษา หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) และหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1.2 รวบรวมคุณลักษณะทางจริยธรรม จากการศึกษาในข้อ 1.1 โดยรวบรวมลักษณะที่คล้ายคลึงกันเข้าด้วยกัน ศึกษาความหมายในแต่ละคุณลักษณะ รวบรวมคุณลักษณะทางจริยธรรมได้ทั้งสิ้น 21 ประการ

1.3 สร้างแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมใช้พิจารณาความสมบูรณ์ ความถูกต้อง ตลอดจนให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

1.4 นำแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมจำนวน 29 ท่าน พิจารณาและให้ข้อคิดเห็นครั้งที่ 1 (รายละเอียดของแบบพิจารณาคุณลักษณะทางจริยธรรม ปรากฏในภาคผนวก)

1.5 รวบรวมคุณลักษณะทางจริยธรรม โดยนำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมในข้อ 1.4 มาสรุปภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

1.6 นำคุณลักษณะทางจริยธรรมที่รวบรวมได้ ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรมพิจารณาอีกครั้ง เพื่อยืนยันความคิดเห็น ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.7 นำผลการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจริยธรรม มาสรุปเป็นกรอบการวิจัย ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งปรากฏคุณลักษณะทางจริยธรรมเพิ่มเติมอีก 3 ประการ รวมทั้งสิ้น 24 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์สุจริต ความมีเหตุผล ความกตัญญูกตเวที ความมีระเบียบวินัย ความเสียสละ ความรู้รักสามัคคี ความมธยัสถ์ ประหยัด ความยุติธรรม ความอดุสาหะ ขยันหมั่นเพียร ความเมตตาการุณา การพึ่งตนเอง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การมีสัจจะและความจริงใจ ความมีสติรู้ผิดชอบชั่วดี ความอดทนอดกลั้น การตรงต่อเวลา ความเป็นผู้มีวัฒนธรรม ความใฝ่รู้ การรู้จักประมาณตน การไม่เบียดเบียนกัน ความมีสัมมาคารวะ การส่งเสริมคนทำความดี และความกล้าทางจริยธรรม

2. ขั้นตอนการวิจัย

- 2.1 นำกรอบการวิจัยในขั้นที่ 1 มาสร้างแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร
- 2.2 นำแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร ให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบ
- 2.3 ปรับปรุงแก้ไขแบบวิเคราะห์ ได้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร ดังปรากฏในภาคผนวก และกำหนดหน่วยในการวิเคราะห์ ใช้เนื้อหาสำคัญ หรือความคิดรวบยอด (concept) ของเนื้อหาในแต่ละบทมาวิเคราะห์
- 2.4 ทดลองวิเคราะห์ตัวอย่างของหลักสูตรและแบบเรียน
- 2.5 นำตัวอย่างวิเคราะห์ในข้อ 2.4 ผ่านอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง แล้วจึงนำตัวอย่างวิเคราะห์ ให้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร 3 ท่าน (ดูในภาคผนวก) พิจารณาและตรวจสอบ เพื่อหาค่าความตรง (Validity)
- 2.6 ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างหนังสือเรียน 1 เล่ม โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายนำมาวิเคราะห์ จากนั้นทำการวิเคราะห์ซ้ำ 1 ครั้ง โดยใช้ระยะเวลาห่างกัน 2 สัปดาห์ เพื่อตรวจสอบความคงเส้นคงวา (consistency)
- 2.7 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ มาสรุปภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขวิธีการวิเคราะห์เนื้อหาให้ถูกต้อง รัดกุมยิ่งขึ้น
- 2.8 ผู้วิจัยวิเคราะห์เอกสารด้วยตนเอง ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา
  - 2.8.1 แหล่งข้อมูล ตามรายการต่อไปนี้ หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) คู่มือหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย หนังสือเรียน คู่มือครู ที่ใช้ประกอบการเรียนการสอนในวิชาบังคับแกนและวิชาบังคับเลือกทั้ง 5 วิชา ซึ่งกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการและสำนักพิมพ์เอกชนที่ได้รับอนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้จัดทำ รวมเอกสารทั้งสิ้น 43 เล่ม (ดูในภาคผนวก)
  - 2.8.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เรียกว่าแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร โดยมุ่งวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางจริยธรรม และระบุหน้าของคุณลักษณะที่ปรากฏ

2.8.3 วิธีการวิเคราะห์ มีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- ก. ศึกษาเนื้อหาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) จากแหล่งข้อมูลโดยละเอียด
- ข. หน่วยในการวิเคราะห์เนื้อหา ใช้เนื้อหาสำคัญหรือความคิดรวบยอด (Concept) ของเนื้อหานั้นมาวิเคราะห์
- ค. การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการอ่านรายละเอียดเนื้อหาหลักสูตร พิจารณาประกอบกับแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร กรอกรายการลงในแบบวิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตร

- พิจารณาเนื้อหาสำคัญในแต่ละบท ว่าตรงกับคุณลักษณะทางจริยธรรมประการใด หรือมีหลายหัวข้อย่อย ๆ ในแต่ละบทให้สรุปเป็นหัวข้อสั้น ๆ ได้
- เนื้อหาสำคัญในแต่ละบทอาจบ่งบอกคุณลักษณะทางจริยธรรมประการใดประการหนึ่ง หรือหลาย ๆ ประการได้ แต่จะปรากฏคุณลักษณะทางจริยธรรมประการใดในแต่ละบทได้เพียงครั้ง เดียว

ง. กรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับวิเคราะห์เนื้อหา จะพิจารณา ร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา

2.8.4 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติดังนี้

- ก. การแจกแจงความถี่คุณลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏในเอกสารแต่ละประเภท
- ข. อัตราส่วนเปรียบเทียบเป็นร้อยละของคุณลักษณะทางจริยธรรมในแต่ละคุณลักษณะ

$$\text{ค่าร้อยละ} = \frac{\text{ความถี่ของคุณลักษณะทางจริยธรรม}}{\text{ความถี่ทั้งหมดของเอกสารในแต่ละประเภท}} \times 100$$

2.9 สรุปผลการวิเคราะห์เนื้อหาจริยธรรมในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย พุทธศักราช 2524 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย